



**СТАБИЛНА БЪЛГАРИЯ
В СИГУРНА ЕВРОПА**



ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

В следващите няколко страници целта ни е да представим част от идеите, с които искаме да променим България след предстоящите избори през юни тази година. Те надграждат цялостната управленска програма на ГЕРБ от пролетта на 2023 г. и я доразвиват, но без да отменят нито един от поетите вече ангажименти.

ПРЕАМБЮЛ

През последните три години българското общество преживява една от най-тежките политически кризи от създаването на съвременната българска държава. Липсата на лидерство и отговорност беше маскирана зад серия експерименти с неясен смисъл. Войната между институциите и фрагментирането на българското общество на твърди партийни ядра, които са противопоставени хронично, са на път да трансформират политическата криза в криза на демокрацията. Цената за тези явления се изразява в безвремие, в липса на ясна перспектива за гражданите и забавяне на темповете на развитие на цялото общество. И още по-лошото за всяка нация – безкритичен популизъм!

Фасадата на експертните и неполитически правителства предполагава безотговорност при управлението на страната, като решенията се взимат не от тези, които трябва да носят отговорността за тях. По този начин обещанията за прозрачност се превърнаха в димна завеса, зад която все повече прозират липса на лидерство, злоупотреби с власт и откровен цинизъм. Това е и причината последното редовно правителство да се ползва с рекордно ниско доверие в обществото, въпреки че през по-голямата част от съществуването си работеше с мнозинство от две трети в парламента. Радикалното разминаване между обществена и парламентарна подкрепа се дължи преди всичко на неправилното разчитане на изборните резултати и произвеждане на управленска формула, която няма нищо общо с тях.

През последните три години предупреждавахме многократно за рисковете, които носи формалното управление на страната. Липсата на ясни и ефективни механизми за взимане на политически решения стана причина за предсрочното прекратяване на мандата на две редовни правителства, а България е изправена пред шестите поред предсрочни парламентарни избори. Всичко това се случва на фона на хронични геополитически сътресения и икономически предизвикателства, на които може да се отговори единствено със смели и решителни политически действия.

Като народно-консервативна формация, която изповядва идеите на европейската християндемократия, ГЕРБ – СДС виждаме изхода единствено в нормализацията на политическите, икономическите и обществените отношения. Съзнаваме, че България има нужда не от реваншизъм, а от помирение, не от експерименти, а от стабилност, не от авантюризъм, а от последователни и целенасочени усилия. Българското общество се нуждае спешно от силно и автентично лидерство, което да е в състояние да взима както непопулярни решения, така и в синхрон с обществените очаквания да задава посока на развитие в средносрочен и дългосрочен план.

Вярваме, че конструкцията на управлението на страната трябва да бъде осъществена по утвърдените правила на демократичната политика. Според тях партиите, които участват в управлението, поемат ясна отговорност пред гражданите за осъществяването на управленската програма, като излъчат най-подготвените си политически фигури и изработват ясни механизми за взимане на решения. Това е единственият инструмент, който би могъл да осигури предвидимост за гражданите и бизнеса и устойчивост на управлението.

Знаем, че най-ефективният отговор на кризата на демокрацията, пред която сме изправени, е правилното разчитане на изборните резултати и осигуряването на адекватно политическо представителство на българските граждани. Затова поемаме ангажимент да се съобразим с вота на българите, така че управлението на страната да бъде доминирано от онези, които са спечелили най-високо обществено доверие, а евентуалните коалиционни партньори да получат отговорности, съответстващи на електоралната им тежест.

Една от основните функции на партиите в демократичната система на управление е да излъчват политически подготвени и професионално компетентни хора, които да материализират общественото доверие в конкретни резултати. Сред основните задължения на партиите е и когато получат доверието на гражданите, да носят отговорност за управлението на страната директно чрез своите лидери, а не да бягат от нея чрез излъчване на неполитически фигури. Всеки подход, който заобикаля това основно правило на демократичната политика, не само няма да доведе до преодоляване на политическата криза, но и ще я задълбочи до нива, които ще представляват риск за самата демокрация.

Затова поемаме ангажимент пред българските граждани, че ако получим доверието на мнозинството от тях:

1. ще съставим правителство с министър-председател посочен от ГЕРБ и с министри, които имат възможност да носят ясна политическа отговорност за действията си;
2. при създаване на коалиция ще излъчим управленска формула, която да отчита електоралната тежест на отделните партньори и ще настояваме те да излъчат за министри ярки политически фигури;
3. ще осъществим пълен управленски мандат, с което ще сложим край на политическата криза, нестабилността и безвремието.

Знаем, че нашето общество може да бъде още по-успешно.

ЧАСТ ПЪРВА

ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО

За реализирането на най-важните промени в системата на образованието са необходими политическо лидерство, бюджетна подкрепа, обществено и политическо съгласие и над 5 години за тяхното завършване. Един такъв период надхвърля продължителността на политическите мандати. Затова ние ще работим за създаването на политическа и експертна коалиция за трайна подкрепа за провеждането на необходимите реформи и за продължаване на ключовите

политики в образователния сектор.

Последното десетилетие в системата на училищното образование се случиха редица важни и полезни промени, но останаха непроменени двете доминиращи култури, които възпират подобряването на работата ѝ и повишаването на резултатите – културата на заучаване и културата на формализъм.

Ще направим преход от заучаване към умения

Българската система на училищно образование все още носи белезите на традиционните системи от 20-и век – прекалено амбициозна в предоставянето на знания, с вкоренена култура на заучаване и възпроизвеждане на знания. Бидейки ефективна тогава, днес тя е все по-неспособна да изпълни другите, по-важни цели, които ѝ възлагаме – формиране на умения и нагласи, изграждане на трайна мотивация за учене, личностно развитие, развитие на функционална и социално-емоционална интелигентност.

Затова ние се ангажираме да предложим и подкрепяме реформи и политики за промяна в доминиращата култура на учене – от заучаване и възпроизвеждане на знания към формиране на умения и нагласи, функционална интелигентност и мотивация за учене чрез:

1. изработване на концептуално нови учебни програми, които да са с много посилен акцент върху формирането на отношения/нагласи (възпитание); с облекчено съдържание 4. – 12. клас; с по-малко фактология; по-рамкови; с конструкция, базирана на компетентности; застъпващи социално-емоционалните умения; разчетени с повече време за упражнения и формиране на умения, отколкото за придобиване на нови знания.

Една такава реформа изисква политическо лидерство и решителност, последователни усилия поне 5 години, както и постигане на базово съгласие, че учебното съдържание трябва силно да се облекчи, за да освободи време за затвърждаване на знания, задълбочено учене и формиране на умения и нагласи.

2. бърза промяна в действащите програми (до изработването на изцяло нови програми) с цел намаляване на фактологията и освобождаване на време за формиране на умения.

3. промяна на оценяването – от оценяване на заучени знания към оценяване на функционалност на знанията.

4. насърчаване на образователните иновации, социално-емоционалното учене и преподаването, насочено към повишаване на мотивация за учене.

5. нови правила за оценяване и одобряване на учебниците.

Ще направим преход от формализъм към резултати

Понастоящем системата вярва на документа и контролира въз основа на документи. Няма значение колко и как е работил учителят с децата и учениците, а дали е попълнил документа. Това възпроизвежда формализъм, административна тежест и липса на отговорност към резултатите. Много неща в системата, мислени

с добри намерения, се израздат във формализъм.

Необходима е промяна в доминиращата култура на управление, организация и контрол в системата на предучилищното и училищното образование – от формализъм към отговорност към резултатите.

Затова се ангажираме да:

1. забраним оценка на педагогическата работа и на образователните институции въз основа на документи;
2. променим фокуса на работа на регионалните управления на образованието (РУО) и МОН – от проверка на документа към оценка на усилията, качеството и ефективността на политиките; от проверка на жалби към медиация;
3. да завършим рамката за качество в системата.

Знаем кои са и ще надградим най-важните политики в сектора

В периода от 2015 – 2020 година бяха извършени ключови реформи и инвестиции във всички сегменти на системата на предучилищното, училищното и висшето образование. Те трябва да се надградят и да станат устойчиви, за да получим като общество резултати от тях. Трябва да остане и най-важният акцент в тях – човешкият фактор – учителят, преподавателят и всички други ангажирани в системата, на които разчитаме като общество, за да се справим с най-значимите предизвикателства пред нас като държава и общество. Затова се ангажираме да продължим и да надграждаме политиките за:

1. увеличаване на възнагражденията на педагогическите специалисти на ниво над 125% от средната брутна работна заплата за страната;
2. утвърждаването на приобщаващия характер на системата и увеличаване на ресурсите за приобщаващо образование;
3. координирана, съвместна и непрекъсната работа на институциите за обхващане на всяко дете/ученик в системата и за ефективното му интегриране;
4. увеличаване на подкрепата за изграждане и пристрояване на училища, детски градини и ясли с цел преминаване на едносменен режим и преодоляване на недостига на места;
5. повишаване на средствата за модернизация на кабинетите, класните стаи и спортната инфраструктура в училищата и за създаване на достъпна архитектурна среда;
6. разширяване на професионалното образование и дуалната форма на обучение; продължаване на политиката за реструктуриране на приема и обвързването му с потребностите на обществото и икономиката; финансиране на ученически практики; децентрализация към общините и работодателските организации на политиките в професионалното образование;

7. подкрепа на детските градини, вкл. чрез стартиране на нови програми за модернизация на учебните помещения и дворовете, както и за закупуване на учебни материали.

В системата на висшето образование ще предлагаме и подкрепяме модернизация, реформи и повишаване на ресурсите

Постигането на съгласие по основни политики и реформи е необходимо и за системата на висшето образование. Ангажираме се да подкрепяме реформи и политики за:

1. повишаване на възнагражденията на академичния състав и поддържането им на ниво от 180 на сто от средната работна заплата за страната;
2. повишаване на стипендиите на студентите и докторантите;
3. вменияване на задължения и създаване на стимули на държавните висши училища за завишаване на изискванията за учене и придобиването на висше образование;
4. вменияване на задължения и създаване на стимули за ускорена и учестена промяна на учебните програми;
5. промяна в класификатора на професионалните направления, учебните планове и учебните програми, насочени към повече интердисциплинарност и разработване на бакалавърски програми с по-широка база от знания и умения;
6. стимулиране на ученето в специалностите с най-голям очакван бъдещ недостиг на пазара на труда; финансиране придобиването на повече от една бакалавърска и магистърска степен в системата на висшето образование за специалности с очакван бъдещ недостиг;
7. модернизация на учебната и спортната инфраструктура на висшите училища;
8. стартиране на национална програма за изграждане на нови студентски кампуси и модернизация на съществуващите;
9. увеличаване на средствата за ремонт на студентските общежития;
10. регламентиране на модел за споделено ползване на ресурси между висшите училища и създаване на обединения от висши училища (при запазване на тяхната самостоятелност);
11. префокусиране на акредитацията от оценка на формално разписани процедури към оценяване на ефективността на политиките.

ЧАСТ ВТОРА

ЗА БЪДЕЩЕТО НА ПАЗАРА НА ТРУДА И НАСЪРЧАВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ГРАЖДАНИТЕ

Тук имаме много работа за вършене и много идеи.

Предизвикателствата пред модерния свят изискват:

1. настройване на системите на професионално образование и обучение и на висше образование за ерата на променящите се професии;
2. учене всеки ден, постоянно;
3. привличане на таланти от целия свят и цялата българската диаспора;
4. насърчаване на дуалната форма на обучение и подкрепа за намиране на първа работа на млади хора, които завършват образование;
5. изграждане на умения в образователната система, вкл. творчество, работа под стрес, риск и решаване на проблеми, комуникативност и сътрудничество, самоуправление, самоорганизиране на труда, емоционална интелигентност, дигитални умения на създатели и потребители;
6. разпознаване и признаване на вече съществуващи професионални умения от страна на държавата;
7. подкрепа на предприемачеството и насърчаване на култура на предприемачество;
8. насърчаване на финансова грамотност сред населението;
9. подкрепа на безработни и икономически неактивни, като помощите за безработица да зависят от усилията, които човекът полага да се преквалифицира или да получи сертификат за съществуващи умения; подкрепата за безработица да намалява след 6-ия месец.

Младите хора, които нито учат, нито работят трябва да бъдат мотивирани да се включат по-активно в нашето общество.

Борбата със сивата икономика, плащането на нереални възнаграждения и осигуровки е проблем на икономиката, който изкривява цели сектори и нарушава конкурентоспособността на цялата икономика.

Трудовото и осигурително законодателство трябва да бъдат по-адекватни на новите тенденции и динамиката на пазара на труда.

България има нужда от ясна стратегия за последователни и целенасочени действия по отношение на задълбочаване връзката между образованието и пазара на труда, на насърчаване на професионалното образование и обучение, на развитието на дуалната форма на обучение, на изграждане на система за валидиране на съществуващи умения и насърчаване и привличане на таланти.

За осигуряване на общественото благосъстояние е необходимо да се предприемат мерки и действия, насочени към повишаване производителността на работещите и създаване на повече добавена стойност на вложените ресурси.

При очертаващата се демографска прогноза и сигурен недостиг на работна сила в предстоящите десетилетия възможно решение е наличната работна сила да се разпределя, използва и реализира по-ефективно. Това означава да бъде непрекъснато обучавана, да е в добро здраве, да прилага съвременните технологии, трудът ѝ да бъде добре организиран и заплатен.

Прогнозите са, че днешните деца ще сменят средно три пъти професии през трудовия си живот. Не работни места, а професии. Дори и да не изчезне една професия през следващите 40 години, характерът ѝ съществено ще се промени. Образователната система трябва да подготвя хора със знания, умения и отношения, интелигентни и можещи, които с помощта на допълнително професионално обучение да бъдат пригодени за променящия се характер на работните места.

Трябва да положим усилия да обясним на младите хора и техните семейства, че да си квалифициран работник в индустрията означава в повечето случаи да получаваш по-голяма заплата от работа в държавната администрация. Трябва да ги уверим, че специалности като инженерни науки, математика, физика са това, от което икономиката ни има нужда, както и че те дават шанс за успешна професионална и личностна реализация.

Системата за продължаваща квалификация и преквалификация има нужда от адекватно и спешно пренареждане, защото живеем във времена, в които изразът „завърших образование“ е напълно невалиден. Валидна е само поговорката „Човек се учи, докато е жив“. Защото все повече млади хора ще работят не просто на различни места, а поне по няколко професии в рамките на своя трудов път.

Необходимо е да върнем уважението и общественото признание за човека, който рискува, който създава стоки, работни места, който плаща данъци. Ние още се борим с обществените травми от средата на 90-те години, когато успехът беше свързан с късмет или измама. В силните икономики, в развитите общества успехът се свързва с добро образование, с усилия, дързост, смелост, последователност и упорство. Човекът, който инвестира, който създава добавена стойност, е уважаван, а не е "частник" или "игрaч" – той е създател на общото ни благополучие.

Недостигът на кадри ще продължи да се задълбочава поне до 2030 г., тъй като заместването на хората, които се пенсионираат, с млади хора, които ще постъпват в масата на работната сила, се очаква да е едва 62 на сто. Това ни дава основания да очакваме задълбочаване на недостига на кадри с допълнително 35 – 40 000 души годишно и то без да се отчита ефектът на нетната външна миграция.

Това означава, че през следващите години можем да очакваме недостиг във всички сфери, системи и професии, остра конкуренция за кадри, но и продължаване на тенденцията за изпреварващ ръст на възнагражденията спрямо производителността.

Затова, за да не подкопаем развитието на икономиката, ние ще провеждаме политики за обезпечаване с кадри на най-важните сектори и индустриите с най-висока добавена стойност. Тук включваме реалните индустрии, енергетика, информационни технологии, химични технологии, но и ключовите държавни сектори, които са най-засегнати от недостига на кадри – образование, здравеопазване и отбрана. Индуриалните и технологичните сектори са локомотивът, който дърпа икономиката последните две десетилетия, а в същото време получава сравнително най-малко подкрепа от държавата.

Тези политики включват:

1. Задълбочаване на връзката между образованието и пазара на труда

- Регулиране на приема в професионалното и висшето образование. Стимулиране на образованието за придобиване на професии с най-голям очакван бъдещ недостиг. Финансиране придобиването на втора и следваща образователно-квалификационна степен в специалности с най-голям очакван бъдещ недостиг (безплатно второ висше, сега е платено).
- Преминаване към гъвкав класификатор на професиите, като учебните програми и планове да могат да се правят по хибридни професии, което ще позволи по-лесна адаптивност и динамика на класификатора. Това е необходимо, тъй като професиите ще се променят много по-бързо, отколкото държавата актуализира учебните планове и програми.
- Разработване на национални програми за кариерно ориентиране на учениците към приоритетни сектори и индустрии с най-висока добавена стойност.
- Насърчаване на дуалната форма на обучение и финансиране на ученически практики.
- Подкрепа за работодатели, които изграждат образователна среда за дуално обучение, включително и чрез данъчни облекчения.
- Създаване на национална програма за кариерни форуми.
- Организиране на ежегодна национална StartUp конференция за ученици – 72 часа, в които ученици предлагат идеи и ги реализират в рамките на уикенд с акцент върху математика, физика, програмиране, инженерство.
- Създаване на програма за привличане на студенти от българските диаспори и от трети страни за включване в инженерно висше образование.

2. Повишаване на дигиталните умения на гражданите и подкрепа на бизнеса в процесите на дигитална трансформация

- Разработване и внедряване на системи, както и електронна платформа за провеждане на дистанционно и електронно обучение и самообучение.
- Стимули за работодателите за внедряване на нови технологии, нови професии и адаптиране на работни места при криза.
- Дигитално ограмотяване на обществото с акцент към необразованите безработни и неактивното население – изграждане на дигитални клубове в малките населени места (например в читалища и др.) за формиране на базови дигитални умения, за повишаване на цифровата грамотност на населението, вкл. за ползване на онлайн услуги – електронно банкиране, социални услуги и др.
- Осигуряване на подкрепа за малки и средни предприятия (МСП), които имат ограничени способности за въвеждане на организационни промени и дигитализация. Те имат нужда от обучение по киберсигурност, развитие на умения (комуникация, управление на времето и т.н.), трудово право и др.

- Създаване на Национален фонд за дигитална и професионална трансформация на пазара на труда за подкрепа на бизнесите чрез обучения, индивидуални консултации и др.

3. Продължаващо обучение и валидиране на умения

- Насърчаване на ученето през целия живот чрез професионално ориентиране и създаване на „Иновационни лаборатории“ за обучение по ИКТ на служителите на администрациите и техните клиенти.
- Насърчаване специфични обучения на служителите на различно управленско ниво, които да позволят повишаване производителността и конкурентоспособността на труда в организацията.
- Разработване и внедряване на система за валидиране на умения за улеснение оценката на кадрите за бизнеса, в т.ч. разработване на инструменти за оценка и валидиране на придобитите базови и специфични дигитални умения.
- Валидиране на придобити знания и ключови/меки умения, вкл. и система за валидиране на съществуващи умения с акцент върху уязвими групи, които към момента, съгласно действащото законодателство, не могат да валидират своите неформално и самостоятелно придобити знания и умения, тъй като нямат нужното образователно равнище, а същевременно притежават умения и имат натрупан практически опит в дадена сфера.

4. Бързи преходи в нова заетост

- Подкрепа за обучения и преходи от заетост в заетост в процеса на разкриване или трансформация на работни места вследствие на автоматизация на производствените процеси, услугите и бизнеса.
- Повишаване на квалификацията и преквалификацията на заети лица в риск от загуба на работа вследствие на реструктуриране на икономиката (в резултат от глобализация, въвеждане на нови технологии, закриване на неекологични производства, пандемии, климатичните преходи и др.).
- Нова електронна административна услуга „Бърз преход от заетост в заетост“ за индивидуална работа със заети лица от фирми в криза и при предстоящ фалит или временно затваряне/намаляване на обема на работа за преместване директно в друга подходяща фирма за определен период от време или безсрочно.

5. Прогнозиране и анализи на пазара на труда и професиите на бъдещето

- Създаване на система за прогнозиране на нуждата от бъдещи умения на пазара на труда съвместно между Министерството на труда и социалната политика, Министерството на образованието и науката и социалните партньори.
- Осигуряване на адекватно прогнозиране на потребностите на участниците на пазара на труда чрез провеждане на регулярни проучвания, включващи и наличие на съответствие между търсенето и предлагането на работна сила, вкл. в регионите с високи нива на безработица.

- Повишаване на капацитета на Агенцията по заетостта за прогнозиране и анализ на пазара на труда съвместно със социалните партньори.
- Разработване на „Единен портал за прогнозиране на работни места за бъдещето“.

6. Развитие на предприемачеството

- Насърчаване на социалното предприемачество и подкрепа на вече съществуващи социални предприятия за използване на новите технологии и подобряване на цифровите умения, за оборудване за работните места, осигуряване на достъп до пазари и до финансиране, както и осигуряване на качествени работни места за заетите лица, които предимно са в неравностойно положение.
- Развитие на модела на учебно-тренировъчните фирми в училищата и обвързването му с процесите на валидиране на умения и с мерките за стартиране на собствен бизнес.

7. Насърчаване на трудовата мобилност

- Насърчаване мобилността на работната сила, подобряване на транспортните връзки, намаляване на разходите за пътуване от малките населени места до по-големите икономически центрове, развитие на предприемаческа дейност и на мерки в малките населени места, които водят до намаляване на регионалните различия в страната.
- Насърчаване на професионалната мобилност на лекари, медицински сестри и на лица с придобита специалност в системата на здравеопазването за започване на работа в райони с установен недостиг на съответния вид специалисти, както и достъп до здравни грижи – в отдалечени и труднодостъпни райони.

8. Подкрепа за първа работа на млади хора

- Разработване на Програма 60/40 за 60 000 младежи, които след завършване на училище и/или университет да останат да работят в България за период от 12 месеца. Държавата се ангажира да поеме 60% от осигурителния им доход, а след изтичане на този период работодателят ще има задължение да запази заетостта за период от 12 месеца. Програмата ще бъде в подкрепа на работодатели, осигурили трудова заетост на хора без трудов стаж, в това число и за лица с минимален трудов стаж от общо 12 месеца към момента на наемане, които не притежават акции или дялове в търговски дружества.
- Насърчаване на младежкото предприемачество – липсата на умения, както и ограниченият житейски опит са сред най-често срещаните бариери пред младежкото предприемачество наред с по-ограничения достъп до финансиране.

9. Активиране на икономически неактивните лица

- Създаване на Механизъм за съвместна работа на институциите за включване на пазара на труда на дългосрочно безработни и на хора от уязвими групи чрез валидиране на умения и/или повишаване на квалификацията. Бърз преход към заетост.

Разработване на нови алгоритми за идентифициране и картографиране на неактивните лица с акцент върху тези, които нито учат, нито работят, включително използвайки актуални данни от последното преброяване на населението на НСИ.

- Разработване на нови национални и регионални политики за включване на икономически неактивните лица на пазара на труда, както и фокус програми за трудова заетост на бежанци и мигранти, осигуряващи трайна интеграция на пазара на труда в България.
- Насърчаване на работодателите да наемат хора с увреждания чрез данъчни стимули, достъп до допълнителни програми и разширяване на сега действащите за достъпна работна среда, инфраструктурни проекти за разкриване на работни места.

10. Цялостна реформа на системата за професионално обучение и квалификация на възрастните и ученето през целия живот

- Промени в ЗПОО и други нормативни документи с цел облекчаване и осъвременяване на достъпа до обучителни и валидиращи услуги, вкл. валидиране на неформално придобити умения на лица, които не притежават необходимия образователен минимум, дистанционни и електронни форми на обучение и самоподготовка на възрастни.
- Регулярно актуализиране на програмите за провеждане на обучения, за придобиване на професионална квалификация спрямо променящите се нуждите на бизнеса и производствените процеси.
- Създаване на фонд „Квалификация“ – регламентиране на процент от фонд „Безработица“, друг осигурителен фонд или чрез минимална вноска от работодател и работник за индивидуално финансиране на обучение за професионално/кариерно развитие.
- Законодателно регламентиране на обученията за придобиване на ключови компетенции, включващи унифицирани програми за провеждане на обученията.

11. Подкрепа на сребърната икономика (55+)

- Стимули за работодатели и лица в пенсионна или предпенсионна възраст за включване в алтернативни, гъвкави и/или иновативни форми на организация на труда, предприемачество, обучения по дигитални умения и др.
- Внедряване на модели и системи за управление на различията в поколенията и осигуряване на трансфер на знания и умения между тях.
- Създаване на единен портал за пенсионираните специалисти в различни области с цел използване на тяхната експертиза и потенциал от страна на бизнеса.

12. Модернизиране на трудовото и осигурителното законодателство

- Регламентиране на нови гъвкави условия на труд (включително за родители на деца до 12 г.), както и на безопасни условия на труд.
- Изцяло нови Кодекс на труда и Закон за насърчаване на заетостта.

- Преструктуриране на политиките за субсидиране на заетостта и обученията чрез окрупняване и гъвкавост на мерките за заетост.
- Промени в КСО и нормативната уредба в регламента за изплащане на парични обезщетения при безработица.

ЧАСТ ТРЕТА

МОДЕРНА, ДИГИТАЛНА, ИНДУСТРИАЛНА И ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТА БЪЛГАРИЯ НА ХОРАТА

Ние можем да постигнем бъдеще, което води до нормалност в общуването, реализъм в обещанията, предвидимост в решенията, равновесие в системите за държавно управление и тласък в икономическото, индустриалното, технологичното и цифровото развитие, осигуряващи спокойствие във всеки дом. Това е постижима цел при реализиране на пълен управленски мандат и ние ще продължим да вложим нашите усилия, за да постигнем липсващата стабилност, предвидимост и прозрачност в страната. Приемането на страната ни в Евронзоната и постигането на пълноправно членство в Шенген са основни наши приоритети, които очертават и бъдещата ни стратегическа и икономическа ориентация. Ще създадем не само предпоставките, но ще изпълним и мерките, които да доведат до изпълнение на обещаното от нас. В края на управленския мандат ще постигнем БВП от 120 млрд. евро и растеж, догонващ развитите европейски икономики.

В СЛЕДВАЩИТЕ ГОДИНИ БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО МОЖЕ ДА СЕ УТВЪРДИ КАТО НАЙ-УСПЕШНОТО ПО ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА ГЛАВА ОТ НАСЕЛЕНИЕТО НА БАЛКАНИТЕ

Ние можем да бъдем по-богати, ако повишим стандарта на живот и доходите чрез икономическо развитие; ако намалим регионалните дисбаланси и постигнем 75 – 80 % от средноевропейската покупателна способност.

В хода на управлението ще осигурим предпоставките за повишаване производителността на труда, разширяването на производствените възможности и промяна на продуктовата структура, насочена към по-висока добавена стойност.

Ще фокусираме усилията си върху икономика, допринасяща за постигане на стратегическа специализация на регионите. Елемент от решението е да оформим 15 стратегически индустриални парка на територията на страната и да осигурим допълващо устройствено планиране на терените с цел изграждане на зони за жилищни и обществени нужди към тях. Обновяването на закона за Индустриалните паркове и поднормативната му уредба, както и допълващите промени в Закона за устройство на територията ще осигурят инфраструктура в готовност за инвеститорите. За да ускорим процесите по изграждането на парковете, са нужни промени в Закона за държавната/общинска собственост, които ще допринесат за по-ефективен процес по отчуждаването на терени. Ще разчитаме на европейските средства, договорени през Националния план за възстановяване и устойчивост и Програмата за развитие на регионите за изграждането на инфраструктурата в парковете, а там, където има необходимост от допълване на средства, ще бъде

търсена подкрепата на бизнеса през възможности за оформяне на публично-частни партньорства.

За да постигаме икономически напредък и обновяване на индустриалната продуктова структура в страната, ще се фокусираме върху нарастване на тренда на преките чуждестранни инвестиции в страната до минимум 20 процента средногодишно. Поетапно ще търсим еволюция в икономическото и индустриалното развитие в страната, като се насочим приоритетно към инвестиционни намерения, които осигуряват висока добавена стойност и откриват работни места с по-високи доходи за хората. За изпълнението на това предвиждаме:

1. да намалим административната тежест за инвеститорите чрез механизъм за комплексно обслужване на принципа на „дигитално гише“, да надградим административните услуги в цифрова среда и осигурим бърз достъп на инвеститора до изпълнителната и законодателна власт; ще създадем бизнес звена на ниво община, които да обслужват приоритетно големи инвеститори;
2. да създадем междуведомствен механизъм, който включва и комунални оператори за бърза междуинституционална комуникация при инвеститори от стратегически характер, както и такива, притежаващи сертификат клас А и Б;
3. да подобрим законодателната рамка за насърчаване на инвестициите чрез нов закон за публично-частното партньорство и подзаконова нормативна уредба, както и чрез промяна в Закона за насърчаване на инвестициите;
4. да провеждаме проактивен инвестиционен маркетинг за насърчаване на инвестиционния интерес към България с цел постигане на нарастващ годишен тренд на сертификация на инвеститори в обем над 2 млрд. лв. годишно;
5. да създадем модел за възвръщаемост на инвестициите в отбраната, който постига взаимодействие между българската индустрия и държавата в процесите по модернизация на българската армия.

Повишаването на конкурентността в предприятията е основна задача на всяко управление. Наши цели са да постигнем стабилизация, както и възвръщане на темповете на сближаване отпреди КОВИД пандемията, с годишен икономически растеж, изпреварващ средноевропейския. Ще ги постигнем чрез ускоряване на темповете за интензивно инвестиране в технологично обновяване в предприятията, чрез иновации, дигитализация и технологичен трансфер. Ще създадем механизъм за безпрепятствена и навременна комуникация с институциите, който ще намали времето за достигане на средствата от държавата до бизнеса и предприятията. Ще оформим пакет от насърчителни мерки, включително с европейски средства, за обмяна на опит и ноу-хау между икономическите оператори/партньорствата, както и ще улесним, опростим и намалим разходите при кандидатстване и изпълнение на проекти по плана за възстановяване и устойчивост и програмите, финансирани чрез европейските фондове.

Отключването на икономически потенциал в регионите, както и осигуряването на достъп до нови работни места ще постигнем и чрез иновации, като предвиждаме да увеличим разходите за наука и развойна дейност до 2 % от БВП или до 2,2 млрд. евро на годишна база. По този начин ще се включим в групата на „умерените иноватори“ в Европейския съюз с размер на иновациите, достигащ до 65% от средноевропейските, както и ще постигнем нарастване на иновативните предприятия с 10% и на дела на високотехнологичния износ с 30%. Тези цели ще реализираме, като:

1. създадем институционална уредба и процедурни правила за работа на Фонда за иновации и на Фонда за научни изследвания в съответствие със Закона за насърчаване на научните изследвания и иновациите;
2. изградим устойчива екосистема на научните изследвания и иновациите, ориентирани към споделено планиране, споделени задачи и споделени резултати;
3. осигурим насърчителни мерки за стартиращи предприятия и финансиране на иновации, вкл. със средства от ЕС;
4. направим анализ и оптимизираме процесите в Патентното ведомство;
5. осъществим нарастване на пазара за рисково и дялово инвестиране в развиващи се и стартиращи компании с подкрепата на европейските фондове;
6. разширим обхвата на инвестиционна дейност за наука и развойна дейност чрез ББР и ФМФИБ след оптимизация в инвестиционната политика и осъществяване на договор за консултантски услуги с ЕИБ;
7. предоставим подкрепа за трансфер на знания и технологии, свързани с осъществяване на политиката за стратегическа автономност на ЕС – разработка, трансфер, производство на чипове и др.

Икономическата трансформация предполага усилия в почти всички сектори: образование и наука, инфраструктура, политики по декарбонизация, дигитализация, пазар на труда. Това предопределя, че всички мерки в секторите ще бъдат таргетирани като наш най-висок приоритет и комплексно при бъдещото управление на страната.

ЕВОЛЮЦИЯТА ВЕЧЕ Е ДИГИТАЛНА

Основен акцент в управленската политика е неизбежността и нуждата от дигитализация на услуги и процеси във всички национални структури. В рамките на 12 – 16 месеца ще можем да живеем в една по-модерна среда, в основата на която ще са хората и дигиталните услуги, насочени към тях. И още – това означава бърза и безпрепятствена администрация, както и намалена до минимум корупция по ниските етажи на властта.

Ще създадем пилотен модел на дигитална община и дигитална самоличност или накратко – един App за всичко в гр. Пловдив, който да може да бъде пренесен и в останалите населени места. За да постигнем това, ще осъществим законодателни

промени в Закона за дигиталната самоличност със стремеж към премахване на електронния подпис, както и всички идентификационни кодове. Ще работим последователно върху законодателна рамка, която осигурява функционирането в пълнота на „Дигитална община“. Ще интегрираме държавни регистри, ще осигурим издаването и предаването на документи чрез напълно електронни услуги, както и ще осигурим интегриран и безпрепятствен електронен прием за ясли, детски градини, училища и др. Ще осигурим получаването и заплащането на глоби и такси към различни институции (МВР, МДТ) през апликацията и стандарта за дигитална идентичност в реално време. Ще бъде възможно закупуването на електронни билети за градски транспорт, култура, спорт, социални събития, онлайн издаването на карти за пътуване.

Наша амбиция е чрез това приложение да постигнем и промяна към дигитализация в начина на предоставяне на комунални услуги като сметосъбирането и сметоизвозването. Това ще повиши събираемостта на таксите в общината, но основно ще допринесе за чистотата в населените места. В този смисъл е и подготвяната от нас промяна в Закона за местните данъци и такси, който ще даде тласък за т. нар. интелигентно сметосъбиране на принципа „замърсителят плаща“ (според количеството депониран отпадък).

Предвиждаме да осъществим и програма за финансиране и насърчаване на нови граждански проекти и инициативи – „Хъб за свободни умове“. Тя ще дава възможност за пряко и дигитално ориентирано участие на гражданите в процесите по вземане на решения в общините за осъществяване на проекти и граждански инициативи по места. Това ще осигури, от една страна, правото на всеки да участва във вземането на важни за общността решения, а от друга – ще доведе до по-голяма прозрачност в управленските решения на страната.

Наша амбиция е да дигитализираме чрез ГИС (Географска информационна система) всяка педя земя и собственост. Така ще постигнем прозрачност на информацията, комплексност на услугите към хората и намаляване на възможностите за злоупотреби. Успоредно с това ще дигитализираме целия хартиен архив, като това ще осигури пълнота на данните и ще доведе до ефективен процес по управление на собствеността.

Страната ни е трета в Европа по брой паметници на културата и артефакти. За да постигнем по-ефективно управление на този тип собственост със специфични характеристики, ще пристъпим към мащабно заснемане на културно-историческото наследство.

С внедряването в администрацията на система за строително-информационно моделиране ще допринесем за съкращаване на сроковете за издаване на документи и разрешителни от общините и институциите – разрешения за строеж, подземни кадастри, справки, комбинирани скици, геодезия, фотограмметрия, както и ще дадем посоката за дигитално подаване на проекти и проектни предложения по предварително възприет протокол за работа. С тази стъпка ще постигнем пълна прозрачност при разглеждане на строителна документация и книжа и ще намалим корупционния натиск.

ИНТЕЛИГЕНТНИ ГРАДОВЕ

Новите технологии са част от заобикалящия ни свят. Изкуственият интелект със своите почти неограничени възможности за изчисления и предоставяне на бърза информация все повече навлиза в нашето ежедневие. Ето защо, в рамките на управлението ще предприемем стъпка за осъществяването на проект „Зелена система“, който ще използва изкуствен интелект за оптимизиране на разходите по проследяване, контрол и поддръжка на зелените площи в населените места.

Ще продължим усилията си и за надграждане на интегрираната система за дигитално управление на процесите в общините – трафик, градски транспорт, сигурност, мобилност, предоставяне на услуги. Стремехът ни е да подобрим средата и качеството на живот в големите и средни населени места, където концентрацията на хората е най-голяма, а натискът за комплексното и навременно покриване на нуждите им е най-висок. Ще постигаме това, като:

1. използваме изкуствен интелект (AI) за избягване на задръствания, автоматично препрограмиране на планове за градска мобилност и трафик;
2. създадем високотехнологичен модел, чрез който AI конкретизира проектирането и изграждането на нова инфраструктура в населените места;
3. предефинираме с AI маршрути в различни Apps – Google/Apple Maps, Waze, в които ще са предварително зададени участъците в ремонт, с натоварен трафик, с протести и др.;
4. достигнем умно сметосъбиране, решим ВиК проблеми, осъществяваме мониторинг на качеството на въздуха и водата, достигнем до електронна администрация чрез AI;
5. надградим системите за видеонаблюдение и контрол с цел:
 - засичане на средна скорост и издаване на глоби;
 - превенция на престъпността, незаконни сметища, задръствания и др.;
 - включване на обществена, здравна, социална и образователна инфраструктура с периферно видеонаблюдение и анализ на различни събития, в това число непознати хора, опасни предмети и др.

Ще разширим възможностите на електромобилността и електротранспорта, като ще осигурим законодателно националния механизъм за изграждането на зарядни станции. Предвиждаме и изменение в Закона за устройство на територията, в който за проекти над 10 – 15 000 кв. м. РЗП ще включим изискване за конкретно определен брой зарядни станции. Ще продължим стимулирането на използването на електромобили, като запазим нулевия данък за тях и безплатното паркиране в районите с платени зони. Ще дадем и повече възможности за сформиранието на публично-частни инициативи, свързани с изграждането на зарядни станции чрез новия Закон за публично-частното партньорство.

Осъзнахме нуждата от обща национална платформа и закон за регулацията на електрическите велосипеди. По този начин ще облекчим тяхната регистрация, провеждането на технически прегледи и др. Ще оформим механизъм за стимули,

базиран на натрупани километри с алтернативно на автомобила превозно средство.

Ще продължим изграждането на инфраструктура според нуждите на бизнеса и хората по места

За нас е важно да постигнем по-красива и уютна заобикаляща ни среда, да подобрим свързаността, да намалим регионалните различия и да увеличим възможностите за бизнеса.

Ще ускорим темповете на изпълнение, с което ще дадем нов тласък на реализирането на всички общински проекти с държавно и европейско финансиране. Ще оптимизираме работата по заложените инфраструктурни проекти в Закона за държавния бюджет и ще очертаем нова програмна рамка за бъдещи инвестиционни проекти с хоризонт 2025 – 2030 г. Наша амбиция е да достигнем до ниво в административните услуги, при което „гишето влиза в компютъра“. Можем да достигнем до административни услуги, които да бъдат на един клик разстояние и да не е нужно да се редим на опашка, а процесите да се случват изцяло онлайн. По този начин ще намалим времето за подаване и издаване на документи и ще ограничим възможностите за корупция. За осъществяването на тази мярка ще приемем законодателни промени, които ще въведат и механизма за мълчаливото съгласие.

След 3 години безвремие, спрени проекти и неосъществени цели на предходни служебни и редовни правителства **рестартираме** изграждането на големите стратегически проекти. Ще завършим започнатите магистрали и транспортни коридори, ще обновим жп трасетата и ще доставим нов подвижен състав за по-комфортно, бързо, но и по-безопасно пътуване. Продължаваме мащабните мерки, свързани с трансгранична дигитална свързаност за по-бързи комуникации и обмен на информация. Ще стартираме мащабни енергийни проекти, включващи нова ядрена мощност, ВЕИ и ПАВЕЦ, които да осигурят стратегическа независимост на Европа.

Забавянето на инвестициите в инфраструктура доведе до оскъпяване и влошаване на текущото състояние на започнати или стартиращи стратегически проекти. Ще концентрираме усилията си в наваксване на проектирането, строителството и поддържането на ключови обекти в страната. Ще завършим окончателно автомагистрала „Хемус“. След годините, загубени в политически престрелки, резултатите показаха, че договорите са законни, а изгубеното време е с висока цена за сметка на хората и загуба на човешки животи.

Ще осигурим връзките Север – Юг, включително:

- завършването на Северозападния скоростен път Видин – Ботевград и разплитането на „гордиевия възел“ на АМ „Струма“ – участъкът между Крупник и Кресна;
- завършването на АМ „Русе – Велико Търново“, както и продължението ѝ като втори коридор Север – Юг до Маказа.

Направлението Север – Юг изисква да се фокусираме и върху реалното изграждане на тунелите Шипка и Петрохан.

Предвиждаме осъществяване на модел за добро планиране на пътното поддържане, като амбицията ни е да осигурим минимум по 2 000 км качествено ремонтирани републикански пътища всяка година. Пътуването по разбити пътища, предпоставящи пътнотранспортни произшествия, е крайно време да приключи.

Повишаване и подобряване на пътната безопасност

За да подобрим пътната безопасност, е необходимо да осъществим анализ и инвентаризация на знаците, да поставим ограничителни системи и пътна маркировка по републиканските пътища, вкл. в населените места, като поставим фокус върху пешеходните пътеки, учебните заведения и участъците с повишена концентрация на ПТП.

За да постигнем непрекъснат ефективен мониторинг на системите за пътна безопасност, ще създадем целеви ГИС модел. Ще продължим усилията за подобряване на нормативната рамка с цел превенция.

Сини инвестиции за по-ефективното оползотворяване на водните ресурси в страната

С поглед към бъдещето и следващите поколения е нужно да положим адекватни грижи за водните запаси и използване с разум. Ще го постигнем, като:

- изготвим с гражданите, научните среди и бизнеса Интелигентна стратегия за водата; тя ще допринесе за плавен преход към разумното потребление на водните ресурси;
- приемем нов Закон за ВиК и формулираме понятието „водна бедност“, за да можем да планираме навременна подкрепа за хората в нужда;
- въведем мерки за повишаване качеството на ВиК услугата (непрекъснато водоподаване, край на водните режими, значително редуциране на аварията по ВиК мрежата) за жителите чрез правилно насочване на инвестициите;

Зелени политики, които са насочени към хората и бизнеса и осигуряват лична енергийна свобода

Провеждането на мерки за саниране на жилищните сгради дават възможност на хората истински да се облагодетелстват от зеления преход и да получат реални ползи от инвестициите в зелено – по-топли и уютни домове в обновени сгради, пониски сметки за ток и отопление, независимост от доставчика на ток, възможност за допълнителни доходи от собствени ВЕИ инсталации, както и енергийна солидарност и споделеност в енергийни общности от съседни квартали, села, кооперации навсякъде в България. Затова и нашата основна цел ще бъде да възстановим чрез дългосрочен финансов модел програмата за обновяване и да осигурим санирането на поне още 2 000 сгради в следващите 2 години.

Не винаги средствата са определящите, за да се промени качеството на живот на хората. Това стана ясно от броя подадени проекти по поканата за изграждане на соларни инсталации за собствено потребление. Получените заявления бяха три

пъти по-малко от предоставеното финансиране с европейски средства. Това показва, че не средствата, а капацитетът на управление на ресурсите е важен, за да постигаме очакваните резултати. Значимите промени ще реализираме не винаги с финансови средства, а с качество на управлението. Затова и още в първите месеци предвиждаме достигане на възможности за изграждане на соларни инсталации за електричество и топла вода за поне още 10 000 домакинства чрез опростяване на изискванията за кандидатстване.

Ще предоставим стимули за собствени инвестиции във ВЕИ инсталации за собствени нужди или за нуждите на енергийните общности, както и ще повишим възможностите за енергийна независимост за всеки чрез участие в пазара на електроенергия и печалба за индивидуални лица или обединения на енергийни общности.

Българските предприятия трябва да бъдат насърчени и подпомогнати за създаване на продукти с висока добавена стойност, за които ще има силно търсене на европейските и глобални пазари на нисковъглеродна икономика. Изграждането и рециклирането на батерии, производството на компоненти за вятърната и соларната индустрия, преработката на редки материали и суровини, предоставянето на услуги по декарбонизация на сектори – всички тези дейности ще носят сериозни доходи, ще отворят високоплатени работни места, ще привличат инвестиции и ще отворят българската икономика към света.

В допълнение, ние ще:

- изградим клъстери на нисковъглеродна икономика чрез обединяване на университети, малък и среден бизнес, общини, синдикати и НПО сектора в съвместни усилия по развиване на проекти и привличане на стратегически инвеститори;
- предоставим средства за развойни дейности с практическо приложение, насочени към технологични решения за зеления преход;
- насърчим създаването на стартъпи и преобразуването на съществуващи предприятия с цел увеличаване на конкурентоспособността им, заемане на пазарни ниши и предоставяне на индивидуализирани технически и инженерни решения в областта на декарбонизацията.

ВЪЗВРЪЩАЕМОСТ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ В ОТБРАНАТА

През следващите осем години България ще изразходва близо 9 млрд. лв. за придобиване на ново въоръжение и техника. Освен за изграждане на нови способности за армията, тези средства трябва да бъдат инвестирани умно, като се създаде успешен инструмент за привличане и развитие на нови технологии в българската индустрия. Инвестициите в отбраната могат да създадат висока добавена стойност за българската икономика и нови работни места. Проектите за модернизация в отбраната трябва да се разглеждат и като инструмент за привличане на преки чуждестранни инвестиции от потенциалните им изпълнители.

В нашите управленски приоритети предвиждаме нови механизми за индустриално сътрудничество с цел трансфер на производство и технологии. Те следва да са изготвени от всички компетентни институции, а не „затворени“ само в рамките на Министерството на отбраната. По този начин всеки изпълнител ще бъде разглеждан като потенциален инвеститор в създаването на общо производство или трансфер на технологии към български компании особено при производството на боеприпаси и консумативи за въоръжение. За осъществяване на намерението ще предложим законова рамка за сформирание на стратегически партньорства в отбранителната индустрия.

Ще осъществим нов модел на взаимодействие между държавата и българската индустрия за целенасочени инвестиции в иновации, които да създадат технологии и системи, отговарящи на нуждите на българската отбрана. Ще вземем решение за сформирание на стратегически партньорства за създаване на отбранителни системи от български компании, като по този начин ще се повишават не само възможностите за участие на българския бизнес в отбранителната индустрия, но и ще се създават възможности за повишаване на експортния потенциал на страната. Ще одобрим целеви инвестиции в ключови сегменти от българското отбранително производство, повишаващи сигурността на доставките на специфични материали, които при негативни тенденции могат да забавят развитието на индустрията като производство на барут и др.

За да постигнем описаната синергия, ще изготвим и приемем Национална стратегия за отбранителната индустрия в унисон със Стратегията за европейска отбранителна индустрия (EDIS) на ЕК. Тя ще допринесе и за включването на страната ни в Програмата за европейска отбранителна промишленост (EDIP), разполагаща с ресурс от 1.5 млрд. евро за периода 2025 – 2027 г.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

ГАРАНЦИИ ЗА ПОСТИГАНЕТО НА ПО-ВИСОКА СПРАВЕДЛИВОСТ И СИГУРНОСТ

СЪДЕБНА И ПРАВНА РЕФОРМА

Днес без преувеличение можем да заявим, че липсата на доверие от страна на гражданите и обществото в работата на българския съд и прокуратура бележи своеобразен исторически максимум. Липсата на доверие в съдебната система и гаснещата надежда у българите, че тя би могла да работи по-добре и да осигури сигурност и правосъдие, основано на принципите на справедливостта и върховенството на закона, представлява един от най-сериозните проблеми, пред които се е изправяло обществото ни през последните 34 години.

През последните няколко години проблемът придоби застрашителни параметри – от една страна, а от друга – би трябвало вече да ни е ясно, че проблемите в работата на съдебната система не идват откъдето се смяташе, че по същество нямат политически характер. Беше направен недобросъвестен и за жалост успешен опит резултатите от едно журналистическо разследване, които по същество доказаха именно това, да бъдат използвани за постигане на политически цели, както и на такива, в полза

на частни интереси, а именно – за закриването на специализираното правосъдие в България. Истината е, че това разследване не посочи зловредни действия на българския политически елит сред основните проблеми в работата на специализирания съд и прокуратура. В заснетите интервюта с различни лица, в показаните видеоматериали и снимки нямаше политически фигури. Имаше само магистрати – съдии и прокурори. Висши и не толкова висши. По същество разследването уличи български граждани и български магистрати в нерегламентирани и вероятно дори противозаконни отношения с различни по вид „търгаши на правосъдие“, заигравали се от десетилетия с кадри от самите недра на съдебната ни система. Тези обстоятелства бяха съвсем целенасочено negliжирани с цел да се използва моментът за закриването на специализирания съд и прокуратура, независимо от изключително добрите резултати в превенцията и борбата с организираната престъпност, които статистиката категорично сочеше.

Специализираното правосъдие в България не беше просто случайно хрумване. Такова съществува и в други европейски демократични общества. Целта пред създаването му навсякъде е борбата с организираната престъпност и резултатите са изключително добри. Такива бяха и в България, като те бяха представени многократно както пред българското общество, така и в различни формати пред инициаторите на закриването му. Преднамерено не им беше обърнато внимание, защото целта пред това злонамерено деяние всъщност беше да се спасят конкретни лица от наказателна отговорност. Техните дела бяха разхвърлени из страната и днес не малка част от тях са в неизяснен стадий и с неясни перспективи за приключване в обозримо бъдеще, което прави вероятността за прекратяването им, поради изтекла абсолютна давност, повече от реална.

Не беше обърнато никакво внимание на мненията на различни институции, граждански организации, политици, учени и общественици, които призоваваха за здрав разум при вземането на едно толкова сериозно и отговорно решение. Така например в разгара на безпринципната еуфория по закриването учени поставиха въпроса: „А какво ще стане, ако утре се установи, че има поръчкови дела и в другите съдилища и прокуратури? И тях ли ще закрием?“. Никой не обърна внимание на това своеобразно предупреждение. И само месеци по-късно, след избухването на скандала с т.нар. „Мартин – нотариуса“, на цялото българско общество му стана ясен грандиозният системен проблем на българската съдебна система, проникнал от нея към специализираните съд и прокуратура, а не обратното.

Всичко изложено показва необходимостта от промяна на цялостната концепция за подбор на кадри в съдебната система, за предотвратяване на съществуващите тежки семейни и роднински обвързаности вътре в нея, за усъвършенстване на системите за подготовка, повишаване, понижаване, подобряване на квалификацията и атестацията на кадрите, както и от преосмисляне на законовите гаранции на принципите за несменяемост и независимост на магистратите. Само такъв глобален подход би могъл да допринесе за ликвидирането на двата фактора в работата на отделните органи на съдебната власт в страната, на които се дължи негативната оценка на българското общество, като цяло към работата на българската съдебна система – некомпетентност и недобросъвестност в непрекъснатата конкуренция между тях.

В следващото Народно събрание трябва да бъдат променени правилата на устройствения закон на съдебната власт, за да бъдат гарантирани безусловната непристрастност и компетентност на магистратите, към които да се възвърне загубеното доверие, без да бъде накърнявана тяхната независимост. В тази връзка ще приемем законодателство, следващо шестата поправка в Конституцията на Република България от миналата година, което да уреди дори субсидиарно системни и структурни отношения в съдебната система, независимо от последиците от произнасянето на Конституционния съд по повод на оспорването на тези промени.

Отделно от горното, ние от ГЕРБ, възнамеряваме да продължим и работата си по реформиране на правната система в няколко основни насоки.

СЪДЕБНА И ПРАВНА РЕФОРМА

1. Следва да се ускори работата по приемането на нов Наказателен кодекс, в който да се предвиди:

- усъвършенствана система на наказанията и гарантиране на тяхната съразмерност със степента на обществена опасност на конкретното деяние;
- диференциация между престъпленията и т.нар. в редица европейски наказателни закони „простъпки“ – деяния, които притежават значително по-ниска степен на обществена опасност, поради което не следва да се разглеждат като престъпления;
- разширяване приложното поле на алтернативните на „лишаването от свобода“ наказания и особено на пробацията;
- преодоляване на евентуални дефицити относно защитата при извършването на престъпления от омраза.

2. Изменения на Наказателно-процесуалния кодекс в следните насоки:

- гарантиране своевременното и ритмично провеждане на разследванията на извършени престъпления, вкл. чрез предвиждането на срок от привличането на обвиняемия, след изтичането на който той би могъл да поиска делото му да се разгледа от съда;
- предвиждане на допълнителни процесуални гаранции на принципа за разглеждане и приключване на наказателните дела в разумен срок;
- ревизиране на практиката по прилагане на мерките „задържане под стража“ и „домашен арест“ в рамките на досъдебното производство и необоснованото позоваване на тълкувателни решения, издадени по отношение на отменения НПК;
- въвеждане на принцип за "ексклузивитет на съдебния състав", изразяващ се в разглеждането на делото от съдебния състав, на който е било случайно разпределено, ежедневно, до приключването му, като през този период съдебният състав не може да разглежда други наказателни дела.

В ОБЛАСТТА НА ПРОИЗВОДСТВОТО ПО ГРАЖДАНСКИ ДЕЛА

- Повишаване бързината и ефективността на съдопроизводството чрез:
 - въвеждане на работещ механизъм за спазване на сроковете от страна на съда;
 - установяване на принцип за насрочване на заседание след размяната на книжа;
 - скъсяване на интервалите между заседанията;
 - скъсяване на интервалите за насрочване на производствата пред въззивните и касационни съдилища.
- Оптимизиране на сътрудничеството между Съда и останалите държавни структури;
- Служебно изпращане за вписване на исковата молба от съда в АВ.
- Специален фокус върху защитата на правата и интересите на децата, включително, но не само, чрез радикално подобряване на мерките за закрила на самотните родители във всички относими закони.

ПРЕВЕНЦИЯ НА КОРУПЦИЯТА И ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА АНТИКОРУПЦИОННАТА РЕФОРМА

За нас борбата с корупцията винаги е била приоритет и ГЕРБ винаги е била двигател на тази реформа. Така – на 06.10.2023 г. – влезе в сила новият закон за противодействие на корупцията, изцяло написан от правния екип на ГЕРБ. Оптимизирахме законодателството в областта, като въведохме изцяло нов подход за избор на ръководния състав на комисията, който да гарантира, че този специализиран орган ще бъде ръководен от най-добрите експерти. Разширихме кръга на проверяваните лица, които от 10 000 станаха 30 000 и обхванахме освен високите, но и средните и ниските нива на корупционен риск в държавната администрация, защото превенцията има по-силен и възпиращ ефект и предхожда противодействието. Въведохме легален термин на понятието за корупция, като изрично записахме всички състави на корупционни престъпления съгласно НК, за да е ясно, че корупцията е престъпление, което задължително ще бъде разследвано, разкрито и наказано! Дадохме разследващи функции на комисията, защото ефективното разкриване и разследване на корупционни престъпления следва да се извършва от специализиран в този вид престъпления разследващ орган.

Считаме, че ефективната и оптимална борба с корупцията е постоянен процес по оптимизация на антикорупционните мерки. В основата на борбата с корупцията са мерките по предотвратяването ѝ и изграждането на среда на прозрачност и почтеност, в която корупцията не се толерира.

Ефективна мярка в борбата с корупцията е създаването на специализирани звена във всички държавни институции, в това число на местно и централно ниво, чиято основна дейност да бъде свързана с превенцията, провеждането на информационни и образователни програми по места, както и извършването на

вътрешни проверки по сигнали за корупция, касаещи служителите на съответната институция.

Специализираните звена към съответните институции следва да изготвят 3-годишен стратегически план за работата си, в който да заложат съответните мерки за превенция и противодействие на корупцията. Чрез изработването на стратегии за борба с корупцията може да се гарантира, че разпоредбите за борба с корупцията са интегрирани във всички сектори на политиката и икономиката. На база одобрения стратегически план специализираните звена ежегодно следва да изготвят и годишни оперативни планове, в които да се конкретизират задачите за периода, в това число да се фиксират планови проверки на звената в институцията. Специализираните звена могат да извършват и извънпланови проверки по сигнали за корупция, касаещи служители от съответната институция, като при събрани достатъчно данни за корупционно поведение незабавно следва да уведомят органите на прокуратурата. В случай че сигналите касаят корупционно поведение на лица от ръководния състав на институцията, явяващи се лица по чл.6, ал.1 от Закона за противодействие на корупцията, специализираните звена следва незабавно да уведомят за това Комисията за противодействие на корупцията.

Изключително важна роля в борбата с корупцията е извършването на правилен подбор на кадрите, занимаващи се с нея. Без морал, мотивация и професионализъм борбата срещу корупцията е немислима. За целта следва да се предвидят подходящи и съответни проверки за почтеност, морал и надеждност на служителите, ангажирани в борбата с корупцията. Подходяща мярка в случая е изработването и провеждането при назначаване на психологически тестове за проверка на почтеността и надеждността като инструмент за оценка на служителите. Акцент в работата със служителите следва да бъде осъзнаването на факта, че почтеността на отделния служител насърчава и в съвкупност определя почтеността и на съответната институция. Институциите, които вдъхват доверие и функционират според ясни и почтени правила, обикновено имат и надеждни служители, които следват тези правила.

След приетия Закон за противодействие на корупцията антикорупционната реформа следва да продължи своя ход, като бъде приет изцяло нов като концептуална логика и функционалност Закон за отнемане на незаконно придобитото имущество, който да отговори на критериите на TP №4/2021 на ВКС и европейското законодателство в областта.

Предотвратяването на възможност за притежание и разпореждане с т.нар. „необяснимо богатство“, каквато е целта на отнемането на незаконно придобитото имущество, е мярка на държавна политика за недопускане имущество с незаконен произход да се влее и да стане част от формалната икономика. Обратното би означавало да не бъдат защитени обществените интереси на правовата държава и да бъдат ощетени лицата, които придобиват и се разпореждат с имущество по законен път.

Темата за борбата с корупцията и с генерираните активи от престъпна дейност, част от която е и отнемането на незаконно придобитото имущество, е във фокуса на осъществяваната стратегия на ЕС за борба с организираната престъпност за периода 2021 – 2025 г. Темата е изведена като приоритет за всички държави

членки, които следва да оптимизират националното си законодателство в тази посока като мярка, част от държавната политика.

В резултат от престъпна дейност се генерират значителни приходи, които се оценяват на поне 139 милиарда евро годишно в целия ЕС и които чрез използването на усъвършенствани способности се изпират и легализират. Лишаването на лицата, които разполагат с незаконни печалби, е от съществено значение за прекъсване на дейността на престъпните групи и предотвратяване на проникването на тези активи в законната икономика. Тъй като основният мотив за организираната престъпност е финансовата печалба, отнемането на активи е много ефективен механизъм за възпиране на престъпната дейност. Само ефективното отнемане на незаконно придобито имущество може да докаже, че **„ПРЕСТЪПНОСТТА НЕ СИ СТРУВА!“**.

УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО ПО ОТНОШЕНИЕ ПРЕВЕНЦИЯТА НА СМЪРТНОСТТА И ТЕЖКАТА ТРАВМАТИЧНОСТ ПО ПЪТИЩАТА, КАКТО И ПО ОТНОШЕНИЕ ПРОТИВОДЕЙСТВИЕТО НА НЕЛЕГАЛНАТА МИГРАЦИЯ

Ще предложим прецизиране на режима за отнемане на моторното превозно средство в случай на установено по съответния ред управление на такова под въздействието на наркотични вещества или след употреба на алкохол. Независимо от нееднозначната полемика по въпроса, към настоящия момент се наблюдава сериозна и трайна тенденция към намаляване интензитета на извършване на тези престъпления тъкмо поради приложението на тази мярка, което налага усъвършенстване на правния ѝ режим, ако се установи, че такова се налага, а не настояване за нейната отмяна.

За превенция на ПТП (синхронизирано със съответните изменения в НК) – предвиждаме спешен преглед на Закона за движението по пътищата с оглед превенцията, принудителните административни мерки и административни санкции за тези нарушения, като напр. ревизия на санкциите за управление без свидетелство или след отнемането му, при отказ от съдействие за изпробване за алкохол или наркотични вещества с техническо средство или за вземане на кръвна проба и др.

Ще увеличим стационарните и мобилни камери за контрол на скоростта. Предвиждаме използване и интегриране на други съществуващи системи с тези на МВР.

Повишаването на капацитета на Гранична полиция и използване на служители от Фронтекс по външните граници е сред основните ни приоритети. Служителите от Гранична полиция ще се поставят на първа линия, а тези от областните дирекции и служителите на жандармерията – на втора.

Убедени сме, че подходите към вътрешността на страната и пътищата, по които е установен най-голям трафик на мигранти през страната, трябва да се контролират непрекъснато.

„ДА ПОМАГАМЕ И ДА ЗАЩИТАВАМЕ“ – ТОВА Е МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Министерството на вътрешните работи трябва да стане за гражданите и бизнеса надежден и предвидим партньор. Наред с репресивните методи, които се използват срещу правонарушителите, останалите граждани трябва да виждат и усещат сигурност, доверие и съпричастност в служителите на МВР.

За да се случи това, са необходими няколко основни неща и ние ще работим по тях.

На първо място са самите служители на министерството. Те трябва да проявяват лична ангажираност към проблемите на гражданите. Не само формално изпълнение на служебните си задължения, но и ангажираност за оказване на помощ и съпричастност. Считаме, че те трябва да притежават и да могат да показват на гражданите своята професионална компетентност.

Необходимо е да се извърши преглед и актуализиране на нормативната уредба в МВР. На един полицаи, притежаващ средно образование, не е необходимо да му бъдат вменени познаването и прилагането на повече от 60 нормативни документа. За да бъдат българските полицаи уверени и спокойни при изпълнение на служебните си задължения, е необходимо да се създадат подробни процедури, които да им гарантират професионално поведение и реакция във всеки конкретен случай.

Ще се фокусираме върху създаването на стандарти за визията на полицейските служители, както и върху гарантирането на модерно и съответстващо на развитието на технологиите полицейското оборудване.

Ще работим за привличането на млади хора, които завършват средното си образование, към системата на МВР. Нашата основна задача е да им помогнем да осъзнаят колко значима и важна за обществото е работата на един служител на реда, каква е неговата мисията и каква чест е да принадлежиш към дадена структура. Считаме, че уменията, които ще придобият по време на обучението в МВР, са изключително важни за мотивацията за кариерно развитие в професията. За целта предвиждаме цялостна модернизация на центровете за подготовка на служителите на МВР, като в обучението ще вземат участие служителите с дългогодишен опит. Не на последно място – обучението ще бъдат с практическа насоченост – ролеви и ситуационни игри и решаване на реални ситуации.

За реализиране на посочените мерки е необходимо да се промени цялостно политиката за управление на човешките ресурси в МВР. На първо място, ще разработим и въведем софтуер за управление на човешките ресурси, ще променим начина за обявяване и провеждане на конкурси за назначаване на служители в МВР.

Професионалната подготовка на служителите ще бъде насочена към практическо прилагане на полицейските правомощия; ще извършим преглед на нормативната уредба и на вътрешните нормативни разпоредби с цел оптимизиране и ефективно прилагане от полицейските служители.

ПОЛИЦИЯТА ТРЯБВА ДА Е ПО-БЛИЗО ДО ХОРАТА

Съществуващите приемни ще бъдат заменени с модерни и функционални помещения, където гражданите ще могат да получават както необходимата професионална помощ, така и съпричастност към проблемите им.

Предвиждаме организиране на повече посещения на служители в учебни заведения. Приоритет за нас ще бъде популяризирането на работата на МВР по отношение на актуални проблеми – употреба на наркотици, домашно насилие, трафик на хора и др., както и изграждането на доверие и партньорски отношения с две от най-податливите и изложени на риск групи – подрастващи и възрастни хора. Новите поколения трябва да са наясно със съществуването на законодателната система като цяло и необходимостта от спазването ѝ. Важно е обсъждането с тях на теми като рискове от употреба на наркотици, изпадането в зависимост и последствията от това; извършването на кражба (най-разпространеното престъпление); социалните мрежи и рисковете, които те крият.

Сред приоритетите ни е и работата с възрастни хора и самотно живеещи. Те трябва да се познават, да се изслушват проблемите им и да се помага за тяхното разрешаване, когато са от компетентността на полицията.

Във всяко полицейско управление ще има служител 24 часа и там всеки гражданин, по всяко време, ще може да отиде и да заяви даден проблем, ще може да получи информация за обстановката в района и помощ при нужда.

Ще подобрим административното обслужване на гражданите. Продължаване на дигитализацията на МВР и услугите, предлагани от него, са част от решението. Максималното съкращаване на сроковете за изпълнение и намаляване на административната тежест за гражданите и бизнеса е постижимо – край на ходенето „от гише на гише“. В областите с големи територии ще се направят изнесени центрове за административно обслужване на гражданите. В един такъв център ще има възможност за получаване на всички услуги, предлагани и извършвани от МВР. При липса на ресурс възможно решение са мобилни услуги или такива с работно време в определени дни. Предвиждаме оптимизиране на работното време на служителите, така че гражданите да имат възможност да получат услугата в удобно за тях време.

Трябва да разясним на цялото общество, че всички участници в пътното движение имат задължение да спазват правилата. Това не са само водачите на моторни превозни средства. Такива са и хората, които ползват велосипеди, тротинетки, както и самите пешеходци. Мерките, които се взимат, трябва да се оповестяват и да се цели да достигнат до по-голям кръг от хора.

Операциите, провеждани от МВР и други институции, ще бъдат постоянни и на базата на извършен анализ. Увеличаването на стационарните и мобилни камери за контрол на скоростта, използването на камерите на общините за контрол (където технически и софтуерно е възможно), както и използването и интегрирането на други съществуващи системи с тези на МВР е сред основните ни приоритети. Камерите за средна скорост по магистралите също биха имали много превантивен ефект. Полицейските патрули за контрол на пътното движение ще се разполагат на

места, където има концентрация на ПТП или са регистрирани изключително голям брой нарушения, а не на така наречените „хранилки“ – местата, където по определена причина има поставени някакви ограничения, възможно е често да се надвишават, но това не води до повишаване на опасност от произшествие. Ще насочим нашите усилия и към развиване на дейността и капацитета на ЕЦОН.

Ще повишим капацитета на Граничната полиция и използването на служители от Фронтекс по външните граници. Ако служителите от Гранична полиция са на първа линия, то областните дирекции и служителите на жандармерията биха могли успешно да се включат на втора линия. Подходите към вътрешността на страната и пътищата, по които се трафикират мигранти през страната, ще се контролират от тях. Служителите от оперативните служби заедно с европейските и други партньори трябва максимално да обезпечат групите, които се занимават с каналджийство. Отново тук стигаме до доверието в служителите. Ако гражданите им вярват, ще дават повече информация!

На граничните пунктове ще се създаде организация за по-бързо преминаване на пътуващите. Трасетата за леки автомобили, тежкотоварни и автобуси ще са разделени и няма да се смесват. Декларации за български деца трябва да се изискват само ако в системите е заложено нежелание за пътуване. Това би съкратило значителна част от времето за преминаване.

Необходимо е засилване на превантивната и сигналната дейност в МВР. В момента е на много ниско ниво и не се обръща внимание на това. Затова ще възложим на основните структури да извършат анализ на средата за сигурност с цел извеждане на местата с концентрация на извършени престъпления, уязвими места, най-чести маршрути, които се ползват и по които се оттеглят извършителите на кражби на МПС, битови кражби и грабежи. На база на въпросния анализ ще се изготвят предложения за обезпечаване с камери с добро качество. Голяма част от сега съществуващите не разчитат номерата на автомобилите, а нощно време даже не се разпознава каква марка е автомобилът. За пример в София по целия околоръстен път има едва няколко камери.

Сред водещите ни приоритети е и създаването на звена по домашно насилие с отпускане на нови или преразпределяне на незаети щатове. Те ще имат смесен състав от оперативни работници и униформени служители, а сред основните им задължения ще бъдат работата по сигнали, жалби, вземане на предвидените от закона мерки, проверки по наложените такива. В момента всичко това се извършва от буквално „който е свободен и не е натоварен с други дейности“.

Предвиждаме засилване на контрола и проверките на заложените къщи, автоморгите, пунктовете за вторични суровини. Ще обсъдим и законодателни промени за регулиране на достъпа до такива обекти, въвеждане на регистри и т.н.

От изключителна важност е предприемането още на следните стъпки:

- анализ и подаване на информация до НАП и КПК за извършване на проверки на лица от КК за доказване на доходи и придобито имущество;

- засилване на обмяната на информация между различните структури в страната за наблюдение и подаване на за информация за лица от КК, пребиваващи на друга територия.

От огромна помощ би било създаването на единна система между МВР, Прокуратурата, съдилищата, местата за лишаване от свобода и арестите.

По линия кражби и грабежи ще засилим контрола за инкасирането и съхраняването на пари.

По отношение на наркотиците усилията ни ще бъдат насочени към активна работа в района на училищата и нощните заведения, както и по линия на производството им.



СТАБИЛНА БЪЛГАРИЯ
В СИГУРНА ЕВРОПА

